

TMOU XX

Na listopad jsem se zas těšil jak malej kluk. TMOU je prostě legenda, se kterou to všechno začalo – jak před 18 lety šifrovačky v Česku, tak před dvěma lety náš šifrovací tým. Když jsme na své vůbec první šifrovačce nejdřív uspěli v kvalifikaci a potom předvedli obstojný výkon ve hře, vypadalo to, že náš tým má skvělé předpoklady – ale mezitím jsme absolvovali dvě desítky šifrovaček, které nás často znejistily a sebevědomí poslaly zpět ke dnu. Loňská TMOU, naše druhá, byla jednou z nich. Po velkých očekáváních jsme se trápili už na druhé okružní šifře, a nakonec skončili na čtyřce (byť hodně nepovedené).

I přesto je TMOU událost, na kterou se můžete těšit celý rok – protože ji většinou provází krásné a odladěné šifry a drsná listopadová noc v Brně a okolí. A co je nejdůležitější, TMOU nepromíjí. Nemá nápovědy. A to mě baví.

A tak před pátou hodinou stojíme v Pavilonu A brněnského Výstaviště pod parabolickou klenbou, klenoucí se nad dvěma tisíci hlavami té nejhomogennější demografické skupiny, která se na zde probíhajícím festivalu Life! právě nachází.

Organizátoři ke 20. výročí nadělili všem hráčům dárek, a to účast bez nutnosti internetové kvalifikace. To bylo vynahrazeno „kvalifikací“ na prvním stanovišti. Kvalifikace měla stejný formát jako internetová, tedy pět úrovní s pomalu rostoucí náročností šifer. Jelikož nám starty nejdou, z rozsáhlých začátků nadšení nejsme, a tak se trochu vracelo deja vu z již zmíněné loňské dvojky.

Kupodivu jsme však kvalifikaci zvládli bez zaváhání. První tři úrovně byly vyloženy průchodové, čtyřka nás trochu zpomalila a pětka nás možná zpomalila taky, ale taky bavila, takže jsme to nevnímali. Pětku už jsme luštili na parkovišti pod sousoším Vincence Makovského, protože nás kvůli dalšímu programu z Výstaviště vyhnali. Kouzelný byl konec, kdy ostatní týmy začaly postupně hlásit: „hurá, hurá, hurá, hurá“, jak naváděly instrukce v šifře. Pro kolemjdoucí to musel být zážitek. My jsme hlásíme kolem 20:15 a konečně vyrážíme na dvojku.

Dvojka se nachází kousek za Mendlovým náměstím, na louce v úpatí Žlutého kopce. Dva různé zápisy průchodu tabulkou písmen vytvářejí pár možností, jak by se šifra mohla číst – já věřím, že to bude grafika nebo semafor, nakonec to je pouhá substituce perfektního sousloví VYHULTE DYCHACI PICI UFIRIZY.

Na trojku jedeme ze Žlutáku autobusem X4. Na Kraví hoře dostáváme sepnuté 4 barevné listy papíru. TMOU XX má podtitul fikaná a v logu se na některých šifrách mění římské XX na dvojici nůžek. I tato šifra patřila rozstříhat. Následně podle instrukcí složit a pozasouvat. Zasunování partnerů do partnerek jsme si náramně užili. Výsledný skupinový milostný akt se potom dal přečíst podle barevných permutací s využitím autorské pomůcky.

Zase se vezeme – tentokrát noční linkou na Kounicovy koleje. Na Burianově náměstí začíná další multišifra. Hned po sebrání sepnutých zadání míříme do nejbližší hospody, kde už luští mnoho týmů – a na konci hospody zeje prázdný stůl. Neváháme a bereme místo, protože

tady to nevypadá na nic průchodového. Naproti nám luští Albert Stallone, což nám taky dává naději, že si zatím nevedeme špatně. Ale kupodivu jedeme dál jako stroj – šifry jednu za druhou prolamujeme a já se jímám své běžecské role. Nové šifry donášim z okolí Žabovřesk a občas i něco v mezičase vyluštím. Když už nám chybí poslední šifra z osmi, opouštíme doupe v hospodě, uvolňujeme stůl dalšímu týmu a společně se přesouváme na místo, které se ukazuje být pomyslnou střechou schématického domku z „podstanovišť“ čtyřky. Nejen že to je domek s křížkem, jako se kreslí jedním tahem (barvami se daly obarvit spojnice podle propojení šifer na „podstanovištích“), ale dokonce se dá propojit jednotlivá řešení podšifer jako ve hře Scrabble tak, aby kopírovaly tvar domku. Na průsečících se potom rozsvítí řešení „DOMEK“. Parádní moment. Domek zadáváme do webinfa a vydáváme se k venkovní posilovně u hlavní silnice.

Na pětku dorážíme ve 2:02. Ostatní mi vysvětlují, co je Ariadnina nit – zajímavé, bohužel nám to nijak v luštění nepomohlo, byť mohlo. Měřím délky čar. Od Bedny jsme si ještě nestihli zkalibrovat pravítka, takže bereme naměřená data s rezervou. Ale vypadá to, že délky jsou 1 cm, odmocnina ze dvou, odmocnina z šesti... to bude nějaký „narovnaný“ prostorový útvar. Za chvíli propojujeme toto pozorování se schématem domku na předchozí šifře. Nechávám Vojtu googlit, kolik existuje způsobů projití domku jedním tahem, ostatní rozkreslují jednotlivé domky podle barev. Dosavadním způsobem jsme si jistí, ale zatím to neumíme přechíst, sice věříme tomu, že první dvě slova budou „další šifra“, ale že by to byla substituce, smysl nedává, protože bychom to celé rozkládání vůbec nepotřebovali. A pak si zničehonic uvědomím, že šedá nahrazuje čtyři základní barvy – a zbytek už je jednoduchý. Sice nám to trvá, protože v těch realizacích ještě tak dobří nejsme, ale hlavně se pořád držíme bez záseku. Stanoviště opouštíme asi ve 3:15.

U vstupu na šestku dostáváme od orga zadání a podepisujeme se do vrcholové knihy (nebo podvrcholové, když jsme pod Palačákem?) a k našemu překvapení jsme 85.! Čekali jsme se někde daleko za stovkou. Hned co přicházíme do parku s umělým terénem, Michal prohlašuje, že kdyby to šlo, tak tuhle šifru rovnou přeskočí. Prostranství je obrovské, všude svítí světla a týmy mezi nimi chodí a z dálky na ně z různých úhlů hledí. Zadání se skládá z mapy parku a papíru a tmavé fólie, na kterých je zakreslených deset „pohledů“ na terén se světly-hvězdami. Tohle nevypadá jednoduše: na některých pohledech jsou záchytné body, jako sousoší, ale jinde to je jen pár čar a horizont. V noci navíc terén moc není vidět a všude ještě zavazí už přítomné týmy. Utáboříme se u plotu, za kterým je fotbalový stadion a jdeme hledat pohledy. Na tom pracujeme minimálně dvě hodiny v různých sestavách, kdy zbytek týmu svačí nebo spí v tábořišti. Po dvou hodinách dáme dohromady „SKVELY VYKON TED OTOC SNIMKY OPRAVE UHLY VYBER ZNAKY AVNZY“. Za chvíli přijde nápověda upozorňující na nastudování polarizace světla.

Musím říct, že tady jsem měl úplné zatmění. Jakkoliv se mi teď zdá naprosto přirozené, že světla mohla být polarizovaná, což lze zjistit pohledem přes polarizační filtr, tam mě taková myšlenka vůbec nenapadla. Každopádně tři členy našeho týmu to napadlo, nezávisle na sobě to vyzkoušeli a dvěma nic „nezhasínalo“ a jednomu jo. Tenhle celý fakt se nějakou záhadou přešel, a tak jsme nad vším přemýšleli čím dál tím složitěji – hledáním souhvězdí, porovnáváním s mapou oblohy, hledáním chyb v názvech, interpretací názvů hvězd, googlením různých informací – a nic nepomáhalo. Po čtyřech hodinách jsme dali dohromady

nejpřesnější možné zakreslení všech hvězd do mapy. Přečetli jsme tajenku včetně posledního slova „znova“. A pravé úhly jsme neuměli využít. Kolem osmé jsem začal protlačovat myšlenku, že uděláme přesun proti trudomyslnosti, protože byla zima a frustrace začínala být tak hustá, že by se dala krájet. Proti tomuto návrhu jasně hovořil fakt, že to je site-specific šifra a možná ještě nemáme všechny informace, které k vyluštění potřebujeme. Ale protože se dalo za čtvrt hodiny dojet ke mně domů, nakonec jsem dostal většinu týmu na svou stranu a odjeli jsme do tepla.

Doma jsme sedli kolem stolu a začali ještě intenzivněji využívat internet (protože byl najednou rychlý). A u notebooku jsem si všiml jedné pozoruhodné věci – při pootočení polarizačního filtru světlo z obrazovky pohaslo, a to tak výrazně, že mi to přišlo jako zázrak. A konečně mi došlo, že některá světla mohla zhasínat – ale okamžitě se ozvali ostatní, že to zkoušeli, a ještě mně dali dost sežrat, že mi to došlo po pěti hodinách. Ale mně v tu chvíli všechno zapadlo do sebe – otáčení o pravé úhly, čtení stále svítících hvězd znovu a vybírání nových znaků. Ani jsem nedopil čaj a vyrážel zpátky – a zbytek týmu jsem nechal luštit v nové základně, i když už jsem silně věřil, že je moje hypotéza správná. Doběhl jsem na šalinu, popojel na Červinkovu, odkud doběhl zpátky do parku jen s tužkou, mapou a polarizákem v ruce.

Nastává chvíle pravdy. Fólii vkládám na úsečku mezi oči a hvězdu a pootáčím ji o 90 stupňů. Světlo zhaslo. Euforie. Volám týmu, že hypotéza je potvrzena a ať se balí, zatímco já to tu doluštím. Trvá to už jen deset minut, co na mapě přeškrtnám zhasínající hvězdy, a přečtu, že další stanoviště je na severním konci Purkyňovy. Posílám zprávu týmu a v 9:55 vyzvedávám šifru číslo 7.

Stále máme tři hodiny před sebou a tipujeme, kam je reálné ještě dojít. Říkáme si, že minimálně na další stanoviště ještě musíme. Na sedmičce se konečně používá kalendář svátků. Vyškrtnáváme panovníky, čteme hlavní text a bereme písmena podle svátků a řadíme je chronologicky. Všechno funguje, jak předpokládáme a moc se tu nezdržíme. V 11:25 vyzvedáváme šifru v Medláncích.

Uplést copy a přečíst řešení je znova princip, který se jeví jako samozřejmý. Ale má to dva háčky: jak copy správně přilepit a jak je zaplést. Nejdřív nás nenapadá papír v místě začátku copů prostříhnout. Potom, co jej prostříhneme, dám dohromady pravděpodobný způsob, jak se mají přilepit. Ve svém ortogonálně normativním pohledu na šifru však prameny ohýbám tam a zpátky podle kolmých ohybů. Ostatní mylně přesvědčuju, že to je přece copánek – ale blbost, to je spíš housenka. Kuba, který si stihl do tohoto momentu zdřímnout, si přilepené copánky poprvé bere do ruky a intuitivně je ohne podle 45° ohybu. Bingo. V tu chvíli si v hlavě vizualizuju, jak takový 45° copánek funguje a беру si šifru zpět. Snad to, že Kuba spal a neviděl, jak blbě to dělám, mu umožnilo to zkusit jinak – a o tom týmové šifrování je. Jeden omezený pohled je málo. Pět omezených pohledů už ale spektrum řešení šifer značně vykrývá :) Další krok, a to přečtení tajenky podle počtů, zvládáme bez problému. Na rozdíl od mnoha týmů, které nevěřily, že v osmipísmenné tajence může být 4x A a 2x B! Joo, takový problémy zatím nemáme.

Do konce hry zbývá 35 minut a tak to vypadá, že dojít na deváté stanoviště bude to poslední, co zde stihneme. Rozhodnu se ušetřit zbytku týmu dvoukilometrovou cestu do kopce a pro šifru zase doběhnu. Po cestě předbímám několik týmů, čímž lehce vylepšuju naše konečné pořadí a šifru vyzvedávám ve 12:48. V konečném pořadí jsme 102., o dvě místa (=1 minutu!) jsme zaostali za předsevzatým cílem. Ale to je to nejmenší – po minulém ročníku jsme si spravili chuť, zase jsme překonali sami sebe a byl to nesmírný zážitek.

Na šifrování mám rád, že to je obrovská výzva, která není pro každého. Mám rád, jak se na mě okolí kouká, když jim šifrovací hry popisuju. A dobře je chápu – vždyť to je ujetý, mrznout v noci v lese a pět hodin luštit jednu šifru. Jenže ten zážitek, který si odnášíte, přebíjí všechen diskomfort a frustraci během hry. A ten zážitek pro mě nejlíp ztělesňuje TMOU. Letošní ročník byl fantastický, díky za něj!

Jo, a nemůžu se dočkat na listopad 2019 :)

za Katastrof technik
Vašek